nederlandse vereniging van banken

Contactpersoon

Thomas Oostlander
Adviseur public affairs Den Haag
oostlander@nvb.nl

Position paper – Commissiedebat Verdienvermogen en Grondbeleid

Woensdag 14 oktober 2026

Met de nieuwe stikstofplannen zet het kabinet een belangrijke stap om Nederland van het stikstofslot te halen. De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) steunt deze inzet en pleit daarbij voor een land- en tuinbouwtransitie met oog voor natuurherstel, duurzame voedselproductie en gezond ondernemerschap. Met de contouren van het kabinetsbeleid grotendeels in beeld verschuift de aandacht van beleidsvorming naar uitvoerbaarheid. Daarbij is niet alleen juridische houdbaarheid van belang, maar ook de vraag of ondernemers daadwerkelijk kunnen investeren in verduurzaming, innovatie, omschakeling en toekomstbestendige bedrijfsontwikkeling. Zonder investerings- en financieringszekerheid blijft de uitvoering van het nieuwe beleid kwetsbaar.

In aanloop naar het commissiedebat over verdienvermogen en grondbeleid op 14 oktober schetst de NVB in dit paper wat nodig is om het beleid daadwerkelijk uitvoerbaar en financierbaar te maken. Daarbij gaan we eerst in op de rol van banken en vervolgens op de randvoorwaarden die bijdragen aan financierbaarheid.

De NVB roept de overheid op om:

- **Te zorgen voor een stabiel, voorspelbaar en juridisch houdbaar kader.** Rechtszekerheid is een randvoorwaarde voor natuurherstel, verduurzaming en een toekomstbestendige agrarische sector.
- **Bij de verdere uitwerking van het landbouwbeleid ecologische doelstellingen en economisch perspectief hand in hand te laten gaan.** Alleen wanneer ondernemers voldoende zicht hebben op een toekomstbestendig verdienmodel, kunnen de investeringen worden gedaan die nodig zijn voor een succesvolle en financierbare land- en tuinbouwtransitie.
- **Te zorgen voor duidelijk en financierbaar grondbeleid.** Breng de gevolgen van waardeveranderingen, gebruiksrestricties en compensatiemechanismen voor het bedrijfsvermogen en de investeringsruimte van agrarische ondernemers vooraf in kaart.
- **Verschillende ESG-data-initiatieven zoveel mogelijk met elkaar te verbinden.** Door te werken met gedeelde definities en datastandaarden kunnen deze initiatieven elkaar versterken, de landbouwtransitie versnellen en agrarische ondernemers ontzorgen door administratieve lasten te beperken.

Rol van banken

Banken spelen, naast de overheid, ketenpartijen, afnemers en consumenten, een belangrijke rol in het mogelijk maken van toekomstbestendige landbouw. Als financier en kennispartner ondersteunen zij agrarische ondernemers bij strategische keuzes rond onder andere omschakeling, extensivering, verplaatsing, innovatie, bedrijfsopvolging en beëindiging. Daarnaast toetsen banken bij iedere financieringsaanvraag de bestendigheid van het verdienmodel van agrarische ondernemingen, waaronder de verwachte kasstromen en de mogelijkheid om rente- en aflossingsverplichtingen op de lange termijn te dragen.

Ook begeleiden banken ondernemers bij passende, toekomstgerichte keuzes, zoals continuïteit, omschakeling of, waar nodig, een zorgvuldig begeleide bedrijfsbeëindiging. Binnen de grenzen van verantwoord kredietbeleid stimuleren banken verduurzaming en

helpen zij ondernemers met passende financieringsvormen. Van belang is dat toekomstbestendige en duurzame investeringen alleen slagen bij voldoende perspectief, marktprikkels, beleidszekerheid en een realistisch en robuust verdienmodel.

De landbouwtransitie vraagt investeringen met een horizon van tien tot twintig jaar. Dat betekent dat beleidswijzigingen voorspelbaar, juridisch houdbaar en zorgvuldig gefaseerd moeten zijn. Alleen dan kunnen ondernemers strategische keuzes maken en kunnen banken deze langjarige transities verantwoord financieren.

Randvoorwaarden
Om duurzame bedrijfsontwikkeling en verantwoorde financiering mogelijk te maken, zijn enkele randvoorwaarden essentieel.

1. Rechtszekerheid en een stabiel juridisch kader

De land- en tuinbouwtransitie vraagt de komende jaren om omvangrijke private investeringen. Die komen alleen tot stand wanneer ondernemers kunnen rekenen op voorspelbaar overheidsoptreden, juridisch robuuste vergunningen en stabiel beleid. Rechtszekerheid is een noodzakelijke voorwaarde voor het realiseren van maatschappelijke doelen op het gebied van natuur, klimaat, water, bodem en dierenwelzijn. Banken zijn daarin een belangrijke partner voor agrarische ondernemers en de uitdagingen waar de sector voor staat.

Ondernemers en financiers hebben behoefte aan duidelijkheid over de voorwaarden waaronder vergunningen worden verleend en welke ontwikkelruimte beschikbaar blijft. Juridisch houdbare en uniform toegepaste regels voor vergunningverlening, doelsturing en de inzet van maatregelen zijn daarbij essentieel. Rechtszekerheid vormt immers de basis voor langjarige investerings- en financieringsbeslissingen. Zonder die zekerheid kunnen banken investeringen niet verantwoord financieren. Dit vraagt eveneens om een zorgvuldige borging en toetsing van nieuwe technieken, zodat ondernemers kunnen vertrouwen op gerealiseerde emissiereducties en niet worden geconfronteerd met teruggedraaide besluiten of veranderende uitgangspunten.

2. Verdienvermogen en investeringsperspectief

Een succesvolle land- en tuinbouwtransitie vraagt niet alleen om verduurzaming en natuurbescherming, maar ook om een economisch houdbaar verdienmodel voor ondernemers en een markt die duurzame prestaties vertaalt in verdienvermogen. Dat vraagt om voldoende toekomstperspectief, ketenverantwoordelijkheid en passende marktprikkels om investeringen financieel aantrekkelijk en toekomstbestendig te maken.

Verder kijken banken bij financieringsbeslissingen niet alleen naar de korte termijn, maar ook naar de toekomstbestendigheid van het landbouwsysteem. Daarom is innovatie van groot belang. Dit omvat zowel technologische als systeemvernieuwing. Ook moeten investeringen voorkomen dat nieuwe afhankelijkheden of *lock-ins* ontstaan, milieudruk zich verplaatst of verdere intensivering elders in het systeem wordt gestimuleerd, wanneer dit op langere termijn nieuwe risico's creëert voor natuur, waterkwaliteit en de financierbaarheid van ondernemingen.

Naast reguliere financiering maken agrarische ondernemers en banken gebruik van publieke-private instrumenten zoals het Borgstellingskrediet voor de Landbouw en Visserij en het Investeringsfonds Duurzame Landbouw (IDL). Deze regelingen bieden ondernemers extra financieringsruimte wanneer zekerheden of kasstromen tijdelijk onvoldoende zijn, maar het toekomstperspectief wel aanwezig is. Banken helpen zo bedrijven die willen omschakelen, extensiveren of investeren in verduurzaming om noodzakelijke stappen toch mogelijk te

maken. Ook vraagt verduurzaming om voldoende marktperspectief. Agrarische ondernemers moeten kunnen rekenen op voldoende vraag naar biologische producten en een passende vergoeding voor de extra investeringen die zij doen. Banken zijn hierover in gesprek met het ministerie van LVVN en ketenpartners.

3. Grondbeleid en financierbaarheid

De verdere uitwerking van het grondbeleid vraagt om duidelijkheid over de wijze waarop eventuele waardeveranderingen van landbouwgrond, gebruiksrestricties en compensatiemechanismen worden vormgegeven. Grond vormt voor veel agrarische ondernemingen een belangrijke pijler onder het bedrijfsvermogen en de financieringsstructuur. Keuzes over afwaardering, compensatie en het toekomstige gebruik van grond kunnen daardoor rechtstreeks gevolgen hebben voor de financierbaarheid, bedrijfsontwikkeling en investeringsruimte van ondernemers.

4. ESG-data

Afsluitend is het belangrijk dat duurzaamheids- en financiële prestaties hand in hand gaan. Alleen wanneer verduurzaming samengaat met een gezond verdienmodel voor ondernemers, ontstaat voldoende draagvlak bij ondernemers voor investeringen en blijft de transitie financierbaar. Doelsturing is daarom wenselijk om impact te maken en emissiereducties te realiseren, mits de betrouwbaarheid van de gegevens en de juridische gevolgen zorgvuldig zijn geborgd. Dat vraagt om een gemeenschappelijke datastandaard, zodat overheid, ketenpartijen en financiers op basis van dezelfde betrouwbare informatie kunnen sturen op resultaten en er meer ruimte ontstaat om maatschappelijke waarde ook economisch te belonen.

Deze *Environmental, Social, and Governance* (ESG)-data dienen niet alleen voor rapportage, compliance en doelsturing, maar ook voor het waarderen en belonen van duurzame prestaties. Een gemeenschappelijke datastandaard maakt het mogelijk om prestaties op het gebied van emissiereductie, bodem, water, biodiversiteit, dierwaardigheid en klimaat op een betrouwbare en vergelijkbare manier inzichtelijk te maken. Het ministerie van LVVN werkt aan bedrijfsgerichte doelsturing, met bedrijfsspecifieke emissienormen, een KPI-kernset en een gedeeld dataecosysteem (DESA). Banken hechten veel waarde aan eenduidige en gevalideerde ESG-data.

De samenwerking van banken binnen SBR Nexus draagt hieraan bij door open, sectorbrede standaarden te ontwikkelen voor financiële en duurzaamheidsdata van agrarische ondernemers, terwijl *True Value Language* helpt om prestaties eenduidig te meten en te belonen.[1] De NVB roept de overheid op om met publieke en private partijen samen te blijven werken aan gedeelde definities en een uniforme datataal, zodat ondernemers, overheid en financiers op basis van dezelfde betrouwbare ESG-informatie kunnen sturen.

[1] SBR Nexus is een (non-profit) digitaal platform en samenwerkingsverband van banken dat zorgt voor een gestandaardiseerde, veilige en efficiënte uitwisseling van zakelijke financiële gegevens (zoals jaarrekeningen, taxaties en ESG-data) tussen ondernemers, accountants en financiële instellingen. *True Value Language* is een gezamenlijk initiatief van ketenpartijen, de overheid en financiële instellingen om duurzaamheidsprestaties in de landbouw uniform te meten, waarderen en belonen.